

Sprawa C-922/19**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 98 ust. 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

17 grudnia 2019 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Hoge Raad der Nederlanden (Niderlandy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

13 grudnia 2019 r.

Strona powodowa:

Stichting Waternet

Strona pozwana:

MG

Przedmiot postępowania głównego

Postępowanie główne dotyczy sporu pomiędzy Stichting Waternet (zwanym dalej: „Waternet”), przedsiębiorstwem dostarczającym wodę pitną, a MG, osobą fizyczną, która zmieniła miejsce zamieszkania, o to, czy dostawa wody pitnej przez Waternet stanowiła dostawę niezamówioną, a jeśli tak, to czy w związku z tym MG nie jest zobowiązany do zapłaty.

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Niniejszy wniosek na podstawie art. 267 TFUE dotyczy w pierwszej kolejności wykładni art. 9 dyrektywy 97/7/WE i art. 27 dyrektywy 2011/83/UE w związku z art. 5 ust. 5 dyrektywy 2005/29/WE i pkt 29 załącznika I do tej dyrektywy, a w szczególności pojęcia „niezamówionej dostawy (wody pitnej)”. Taka dostawa stanowi nieuczciwą praktykę handlową. Po drugie jego przedmiotem jest kwestia,

czy wyżej wymienione przepisy dyrektyw stoją na przeszkodzie stwierdzeniu, że doszło do zawarcia umowy.

Pytania prejudycjalne

1. Czy art. 9 dyrektywy w sprawie umów zawieranych na odległość i art. 27 dyrektywy w sprawie praw konsumentów w związku z art. 5 ust. 5 i pkt 29 załącznika I do dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych należy interpretować w ten sposób, że stanowi niezamówioną dostawę wody pitnej w rozumieniu tych przepisów praktyka handlowa przedsiębiorstwa dostarczającego wodę pitną odpowiadająca następującemu opisowi:

(i) przedsiębiorstwo dostarczające wodę pitną jest na mocy ustawy (a) wyłącznie upoważnione i zobowiązane do dostarczania wody pitnej poprzez sieć wodociągową na przypisanym mu obszarze dystrybucji i (b) zobowiązane do złożenia każdemu, kto o to zawnioskuje, oferty podłączenia do publicznej sieci zaopatrzenia w wodę pitną i oferty dostarczania wody pitnej;

(ii) przedsiębiorstwo dostarczające wodę pitną utrzymuje podłączenie lokalu konsumenta do publicznej sieci zaopatrzenia w wodę pitną w stanie, w jakim istniało ono zanim konsument zamieszkał w tym lokalu, dzięki czemu w sieci wodnej w lokalu konsumenta występuje ciśnienie i konsument może, po podjęciu aktywnego i świadomego działania – polegającego na odkręceniu kranu lub innej podobnej czynności – w dowolnym momencie pobierać wodę pitną, również po tym, jak poinformował on, że nie chce zawrzeć umowy o dostawę wody pitnej; oraz

(iii) przedsiębiorstwo dostarczające wodę pitną nalicza opłaty w takim zakresie, w jakim konsument rzeczywiście pobrał wodę na skutek aktywnego i świadomego działania, przy czym zastosowane taryfy są proporcjonalne do poniesionych kosztów, transparentne i niedyskryminujące, co podlega nadzorowi władzy państwowej?

2. Czy art. 9 dyrektywy w sprawie umów zawieranych na odległość i art. 27 dyrektywy w sprawie praw konsumentów w związku z art. 5 ust. 5 i pkt 29 załącznika I do dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych stoją na przeszkodzie przyjęciu, że do zawarcia umowy pomiędzy przedsiębiorstwem dostarczającym wodę pitną a konsumentem dochodzi w sytuacji, gdy (i) konsument, także przeciętny konsument w Niderlandach, wie, że dostawa wody pitnej jest odpłatna, (ii) pomimo tego konsument przez dłuższy okres czasu korzysta w sposób regularny z wody pitnej, (iii) konsument kontynuuje pobór wody nawet po tym, jak otrzymał od przedsiębiorstwa dostarczającego wodę pitną list powitalny, faktury i wezwania do zapłaty, a (iv) po tym, jak zostało udzielone sądowe zezwolenie na odłączenie lokalu od dostępu do wody pitnej, konsument poinformował, że jednak chce zawrzeć umowę z przedsiębiorstwem dostarczającym wodę pitną?

Powołane przepisy prawa Unii

Dyrektywa 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 maja 1997 r. w sprawie ochrony konsumentów w przypadku umów zawieranych na odległość: motyw 16, art. 9 i 14 (zwana „dyrektywą w sprawie umów zawieranych na odległość”)

Dyrektywa 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniająca dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady („dyrektywa o nieuczciwych praktykach handlowych”): motywy 6, 7 i 17; art. 5–9 i 15; załącznik I, pkt 29 (zwana „dyrektywą w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych”)

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniająca dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady: motyw 60; art. 3, 4 i 27 (zwana „dyrektywą w sprawie praw konsumentów”)

Powołane przepisy prawa krajowego

Burgerlijk Wetboek (kodeks cywilny, zwany dalej: „BW”): art. 7:7 ust. 2 (w dawnym brzmieniu), art. 7:7 ust. 2 (obecny)

Wet van 18 juli 2009, houdende nieuwe bepalingen met betrekking tot de productie en distributie van drinkwater en de organisatie van de openbare drinkwatervoorziening (Drinkwaterwet) (ustawa z dnia 18 lipca 2009 r. ustanawiająca nowe przepisy dotyczące produkcji i dystrybucji wody pitnej oraz zaopatrzenia ludności w wodę pitną) (ustawa o wodzie pitnej): art. 1, 3, 4, 5, 8, 9, 10–13

Regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, van 17 april 2012, nr. IENM/BSK-2012/14677, houdende regels met betrekking tot het afsluiten van kleinverbruikers van drinkwater (Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van drinkwater) (rozporządzenie sekretarza stanu ds. infrastruktury i środowiska z dnia 17 kwietnia 2012 r. nr IENM/BSK-2012/14677 ustanawiające zasady dotyczące przyłączania konsumentów wody pitnej na małą skalę) (rozporządzenie w sprawie polityki przyłączania małych konsumentów wody pitnej): art. 2, 3, 4, 6

Besluit van 23 mei 2011, houdende bepalingen inzake de productie en distributie van drinkwater en de organisatie van de openbare drinkwatervoorziening (Drinkwaterbesluit) (rozporządzenie z dnia 23 maja 2011 r. w sprawie przepisów

dotyczących produkcji i dystrybucji wody pitnej oraz zaopatrzenia ludności w wodę pitną) (rozporządzenie w sprawie wody pitnej)

Regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu van 14 juni 2011, nr. BJZ2011046947 houdende nadere regels met betrekking tot enige onderwerpen inzake de voorziening van drinkwater, warm tapwater en huishoudwater (Drinkwaterregeling) (rozporządzenie sekretarza stanu ds. infrastruktury i środowiska z dnia 14 czerwca 2011 r. nr BJZ2011046947 ustanawiające szczegółowe zasady dotyczące niektórych aspektów zaopatrzenia w wodę pitną, ciepłą wodę kranową oraz wodę dla gospodarstw domowych) (rozporządzenie w sprawie wody pitnej)

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 1 W Niderlandach istnieje praktyka, zgodnie z którą, w przypadku zmiany miejsca zamieszkania konsumenta podłączenie wody pitnej do lokalu nie jest (bezpośrednio) odłączane, nawet jeśli wyprowadzający się lokator wypowie umowę z przedsiębiorstwem dostarczającym wodę pitną, a kolejny lokator nie zawarł (jeszcze) umowy z przedsiębiorstwem dostarczającym wodę pitną. Praktyka ta wynika w szczególności z ustawowego obowiązku przedsiębiorstwa dostarczającego wodę pitną, aby stosować politykę zmierzającą do zapobieganiu sytuacji, w której konsument zostałby pozbawiony dostępu do zaopatrzenia w wodę pitną.
- 2 MG jest od września 2012 r. lokatorem lokalu mieszkalnego w Amsterdamie (zwanego dalej: „lokałem”). Kiedy wprowadził się on do lokalu, nie zgłosił się do Waternet – przedsiębiorstwa, które na podstawie Dringwaterwet jako jedyne zajmowało się dostawą wody pitnej poprzez rurociągi w gminie Amsterdam – jako nowy lokator, a poprzedni lokator nie zgłosił wtedy swojego wymeldowania. Waternet dostarczało wodę pitną pod ten adres.
- 3 Faktury za dostawę wody pitnej w okresie do 1 stycznia 2014 r. były opłacane przez dotychczasowego lokatora lokalu.
- 4 Dnia 12 listopada 2014 r. Waternet wystosowało do MG tzw. list powitalny.
- 5 Począwszy od dnia 18 listopada 2014 r. Waternet przysyłało MG faktury za dostawę wody pitnej w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r.
- 6 MG nie opłacił faktur przysłanych przez Waternet, które dotyczyły okresu od 1 stycznia 2014 r. do 18 listopada 2016 r.
- 7 Waternet wniosło do kantonrechter in de rechtbank Amsterdam (sądu I instancji w składzie jednoosobowym w Amsterdamie) powództwo przeciwko MG, które w pierwszej kolejności zmierza do uzyskania zapłaty za dostarczoną wodę pitną. Sąd ten oddalił to powództwo wyrokiem z dnia 4 listopada 2016 r.

- 8 Następnie Waternet wniosło do gerechtshof Amsterdam (sądu okręgowego w Amsterdamie) środek odwoławczy od tego wyroku. Waternet wniosło do tego sądu o uchylenie wyroku z dnia 4 listopada 2016 r. i zasądzenie od MG na jego rzecz kwoty 283,79 EUR, powiększonej o odsetki ustawowe i koszty tytułem opłaty za zużycie wody w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 18 listopada 2016 r. Wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2018 gerechtshof Amsterdam utrzymał wyrok sądu I instancji w mocy.
- 9 Waternet wniosło do Hoge Raad der Nederlanden (sądu najwyższego Niderlandów, zwanego dalej: „sądem odsyłającym”) skargę kasacyjną od tego wyroku.

Najważniejsze argumenty stron w postępowaniu głównym

- 10 MG podnosi zasadniczo, że nie zawarł on z Waternet umowy i że Waternet dostarczało mu wodę, podczas gdy on nie zamawiał tej usługi.
- 11 Waternet utrzymuje w pierwszej kolejności, że gerechtshof Amsterdam oparł się na błędnym rozumieniu pojęcia „niezamówionej dostawy”, o którym mowa w art. 7:7 ust. 2 (w obecnym brzmieniu) BW. Zdaniem Waternet nie ma mowy o „niezamówionej dostawie”, jeżeli konsument, co do którego należy przyjąć, że ma on zapotrzebowanie na wodę we własnym lokalu, sam decyduje się na pobór wody, wykorzystując ustawowy obowiązek podłączenia i dostawy spoczywający na przedsiębiorstwie dostarczającym wodę. Dotyczy to w każdym razie Niderlandów, w których przedsiębiorstwo dostarczające wodę, jako monopolista, działa na rynku cen regulowanych i bez wpływu na rynek, na skutek czego co do zasady nie może być mowy o agresywnej praktyce handlowej. Znaczenie ma ponadto to, że przedsiębiorstwo dostarczające wodę nie ma realnej możliwości uniemożliwienia korzystania z wody. Ponadto Waternet zauważa, że art. 7:7 ust. 2 (w dawnym brzmieniu) BW nie ma zastosowania do dostaw wody pitnej i nie stoi on na przeszkodzie temu, by korzystanie z wody pitnej skutkowało zawarciem umowy.
- 12 W dalszej kolejności Waternet podnosi, że gerechtshof Amsterdam nieprawidłowo ustalił, że nie doszło do zawarcia umowy pomiędzy Waternet i MG. Zdaniem Waternet gerechtshof Amsterdam nie wziął pod uwagę faktu, że (i) MG wiedział, że dostawa wody nie jest darmowa, (ii) pomimo tego MG korzystał w sposób regularny przez prawie cztery lata z dostaw wody pitnej, (iii) MG kontynuował pobór wody pitnej po tym, jak otrzymał od Waternet list powitalny oraz późniejsze faktury i wezwania do zapłaty, (iv) po tym, jak udzielone zostało sądowe zezwolenie na odłączenie lokalu od dostępu do wody pitnej, MG poinformował, że chce jednak zawrzeć umowę z Waternet.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Pytanie 1

- 13 Sąd odsyłający zauważa, że powinien on zbadać, czy praktyka handlowa Waternet jest nieuczciwa w kontekście tego, że mowa jest o niezamówionej dostawie wody.
- 14 Wskazuje on, że taka dostawa jest zabroniona na mocy art. 7:7 ust. 2 (w dawnym brzmieniu) BW, który ma znaczenie dla oceny roszczenia Waternet dotyczącego okresu od 1 stycznia 2014 r. do 12 czerwca 2014 włącznie oraz na mocy art. 7:7 ust. 2 (w obecnym brzmieniu) BW, który ma znaczenie dla oceny roszczenia Waternet dotyczącego okresu począwszy od dnia 13 czerwca 2014 r. Niezamówione dostawy są ponadto zabronione na mocy art. 5 ust. 5 dyrektywy 2005/29 i pkt 29 załącznika nr I do tej dyrektywy, art. 9 dyrektywy 97/7 i art. 27 dyrektywy 2011/83.
- 15 Podsumowuje on, że przedmiotowa dostawa wody pitnej posiada następujące cechy:
 - 1) Waternet jest wyłącznie upoważnione i zobowiązane na mocy ustawy do dostarczania wody pitnej poprzez sieć wodociągową w przypisanym mu obszarze dystrybucji;
 - 2) Waternet jest na mocy ustawy zobowiązane do złożenia każdemu, kto o to zawnioskuje, oferty podłączenia do publicznej sieci zaopatrzenia w wodę pitną i dostarczania wody pitnej;
 - 3) Waternet pozostawił istniejące już podłączenie lokalu MG do publicznej sieci zaopatrzenia w wodę pitną. W związku z powyższym w sieci wodnej w lokalu występowało ciśnienie i MG mógł pobierać wodę pitną, jeśli chciał, również po tym, gdy poinformował on, że nie chce zawrzeć umowy o dostawę wody pitnej, i
 - 4) Waternet zastosowało w odniesieniu do wody pitnej pobranej przez MG ceny, które są ustalane ustawowo.
- 16 Sąd odsyłający wskazuje, że w jego tymczasowej ocenie, na pytanie, czy jest mowa o niezamówionej dostawie wody pitnej, powinna zostać udzielona odpowiedź przecząca. Jego zdaniem praktyka handlowa Waternet nie zagraża wszak bezpośrednio ekonomicznym interesom przeciętnego konsumenta i nie ogranicza wolności jego działania w odniesieniu do poboru wody pitnej. Również ekonomiczne interesy działających zgodnie z prawem konkurentów Waternet nie są pośrednio naruszane, jako że w Niderlandach nie może być mowy o wpływie na rynek lub konkurencji w odniesieniu do dostawy wody pitnej. Przedmiotowa dostawa nie jest również praktyką handlową, do której zakazania zmierza zgodnie ze swoim celem dyrektywa 2005/29.

- 17 Zauważa on ponadto, że przypadek będący przedmiotem niniejszej sprawy różni się w istotnych kwestiach od przypadku, który doprowadził do wydania wyroku z dnia 13 września 2018 r., Wind Tre i Vodafone Italia (C-54/17 en C-55/17, EU:C:2018:710), dotyczącego wykładni pojęcia „niezamówionej dostawy”. I tak, niderlandzki konsument nie ma swobody wyboru w zakresie dostawcy wody pitnej, opłaty są naliczane tylko, gdy konsument dokona aktywnego i świadomego działania, a przeciętny niderlandzki konsument jest świadomy, że dostawa wody pitnej jest odpłatna. W związku z powyższym to orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości nie ma znaczenia dla przedmiotowej sprawy.

Pytanie 2

- 18 Ponadto sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy wyżej wymienione przepisy dyrektywy stoją na przeszkodzie uznaniu, że pomiędzy Waternet a MG doszło do zawarcia umowy.
- 19 Sąd odsyłający stwierdza, że MG wiedział, że dostawa wody pitnej jest odpłatna, że pomimo tego korzystał w sposób regularny przez prawie cztery lata z dostaw wody pitnej, kontynuował pobór wody pitnej po tym, jak otrzymał od Waternet list powitalny oraz późniejsze faktury i wezwania do zapłaty oraz że po tym, jak udzielone zostało sądowe zezwolenie na odłączenie lokalu od dostępu do wody pitnej, MG poinformował, że chce jednak zawrzeć umowę z Waternet.